

Alle buede sperrer,
bunnsvill og vanger
til broen er bøyd med
damp og limt sammen.

BUET PERGOLA

Kanskje har du vurdert å anlegge en liten dam i hagen – kanskje med en tilhørende hyggelig liten bro. Eller **kanskje har du drømt om en unik pergola til å nyte lange, varme sommerkvelder under.** Les da med her. Vi viser deg nemlig hvordan du lager alt dette. Her er det skrudd helt opp på detaljene og de kreative løsningene.

Denne pergolaen er et glimrende eksempel på hva det vil si å gå ”all in”. Her er det ikke spart på noe.

De buede sperrene, bunnsvillen og den lille broen består av godt over 100 små lister, som er dampet, bøyd og limt sammen. Alt står i en lekker helhet, og summen av den grundige planleggingen av prosjektet får byggverket til å se lett og elegant ut.

Hagedammen er et prosjekt for seg selv, og her er det heller ikke gått på kompromiss med noe. Det er mange hensyn å ta hvis du vil ha fisk i dammen, og disse forholdene anbefaler vi at du selv undersøker nærmere. Les med, og se hvordan du lager din egen lille oase. □

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD

Denne paviljongen er utfordrende. Blant annet er det ikke enkelt å få alle de buede sperrene til å bli like.

LETT

VANSKELIG

TIDSFORBRUK

Cirka 14 dager.

PRIS

Cirka 50.000 kroner.

Rund bunnsvill av limtre.

Unik takkonstruksjon, som er et mesterverk i seg selv.

Terrassedekket er oppdelt i trekanter, og avsluttes med en bord hele veien rundt.

MATERIALER

Pergola:

- 48 x 98 mm til bjelkelag
- 10 x 48 mm lister til buede bunnsviller
- 10 x 48 mm lister til buede sperrer
- 21 x 95 mm terrassebord til underlag
- 28 x 120 mm terrassebord til dekke

Hagedam:

- Duk/gummifolie til tetting av dammen
- 48 x 148 mm bjelker til kant
- Filter/pumpe

Bro:

- 10 x 48 mm lister til vanger
- 10 x 48 mm lister til håndlist
- 48 x 98 mm til trapp
- 48 x 98 mm til rekkverk

Dessuten:

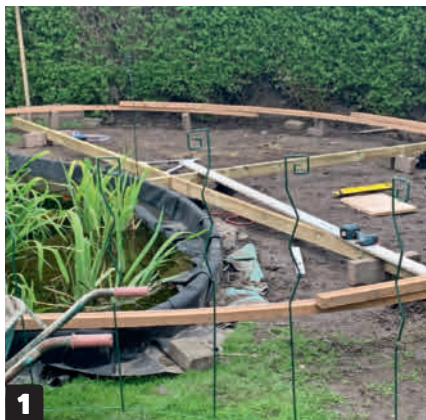
- Skruer: 4,5 x 50 mm, 4,2 x 55 mm, 5 x 80 mm, 5 x 100 mm, 5 x 120 mm
- Trelim til utendørs bruk
- Hullbeslag og vinkelbeslag
- Plastkiler
- Trebeskyttelse
- Jordskruer eller stolpebetong

Bunn

Til bunnen skal det kappes og settes sammen fem buede bunnsviller til en halvsirkel. Bunnsvillen understøttes med betongstein og murpapp.

Halvsirkelen dannes ved å montere en gulvbjelke på tvers av konstruksjonen. Deretter deles halvsirkelen i to kvarte ved å montere en bjelke vinkelrett på den første. De resterende gulvbjelkene fordeles etterpå med jevne mellomrom.

Det endelige terrassedekket skrues fast oppå et underlag av trykkimpregnerte terrassebord.

1 **Begynn med å montere de tverrgående bjelkene** i en "T" inne i halvsirkelen. Skru fast bunnsvillen slik at buen er låst i riktig krumming.

2 **Bjelkene fordeles** så det maksimalt er 60 cm mellom dem langs bunnsvillen. I midten samles de i gjæring mot hverandre. Midten understøttes av én stor betongstein. Bunnsvillen rettes også opp ved å understøtte med oppklossinger på betongsteiner.

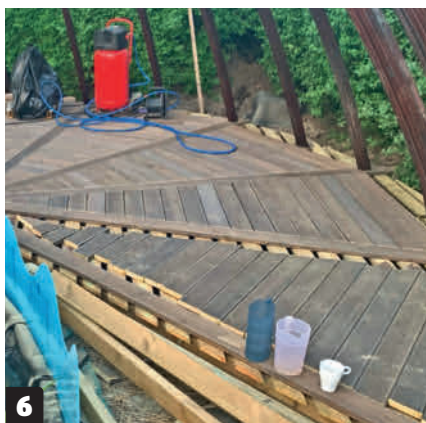
3 **Lag 2 cm mellom bordene i underlaget.** Det sikrer et stabilt og ventilert underlag til terrassebordene som skal danne det endelige gulvet oppå.

4 **Del dekket inn i seks felter** med sju bord som følger bjelkelagets retning. Bordene samles i gjæring i midten.

5 **Fyll ut feltene** med en masse skråskårede småstumper. Ha 5 mm avstand mellom bordene, og sørg for at overkantene på bordene følger hverandre.

6 **Det kan være en god idé** å kappe alle bordene før du monterer dem.

7 **Monter dekket med skjulte skruer.** Det gir god mening når det lages mønster som her, der det ellers ville vært vanskelig å lage rette rekker med skruer.

Sperrer

Når sperrene har riktig bue, settes de sammen i fem sett for å gjøre det enklere å sette sammen toppen til slutt.

Det settes en sperre ut for hver bjelke i gulvkonstruksjonen, som sperren skrus fast til. Den nederste enden av sperren understøttes av den samme steinen som bærer bunnsvillen. De fleste av sperrene krever lange skrå snitt i toppen, og snittene klares enklest med en helt vanlig, skarp håndsag.

Alle de buede sperrene lages på overmål og kappes først når limet er tørt.

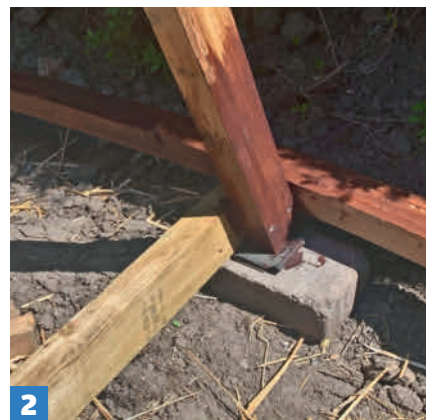
Slik bøyer du sperrene

Alle sperrer, bunnsvill og vanger er limt sammen av 6 lister på 10 x 48 mm.

Du kan kjøpe ferdige lister med omtrent samme mål, men det lønner seg helt klart å skjære dem ut selv. Listene skal helst ha så glatte flater som mulig.

Listene skal dampes, for at treet skal bli mykt og fleksibelt. Dampingen kan gjøres i en hjemmelaget dampkasse, bestående av fire platevegger som skaper et lukket rom. Listene legges i kassen, som tilføres damp. Etter en stund kan listene bøyes, strykes med lim og settes sammen i en mal med riktig krumming. Når limingen er tørr, holder de sammenlimte listene den buede formen.

Sperren og gulvbjelken hviler på en betongstein, slik at samlet belastning fordeles. Gulvbjelken skrus også inn i sperren.

Sett sammen sperrene i fem sett, før du setter dem opp. Da blir konstruksjonen enklere å reise. Sperrene monteres sammen med et spikerbeslag i toppen når de er på plass.

Hagedam

Den lille dammen i hagen kan du også lage selv om du ikke bygger pergolaen. Det krever ikke den store byggeinnsatsen, men det er et par ting du skal være oppmerksom på. Særlig hvis du vil ha fisk i dammen, som her.

I tillegg til å grave et hull i passe størrelse, skal du bruke en slitesterk duk, en pumpe og et filter.

Duken legges rundt en kant av trykkimpregnert 48 x 148 mm, som kappes i biter på 50 cm og skrus sammen med spikerbeslag. Deretter kan den lange bjelken bøyes og formes til dammen.

1

Hvis du vil ha fisk hele året, skal dammen være frostfri i bunnen, og det skal være nok vann i bunnen under isen.

2

Legg en slitesterk duk i hullet, og hold den på plass ved å fylle vann i hullet.

3

Lag en kant av impregnert 48 x 148 mm. Stumpene på cirka 50 cm skrus sammen med hullbeslag. Det gjør det mulig å lage en myk bue på den kraftige bjelken.

4

Brett duken stramt rundt kanten og hold den fast med en klemlist, eller fyll jord eller steiner på det overskytende stykket med duk.

Pleie av hagedammen

En hagedam blir raskt skitten og uklar, hvis den ikke vedlikeholdes. Vannet skal minimum filtreres. Hvis du vil holde fisk er det flere krav, blant annet til oksygentilsetting.

Det finnes mange forskjellige filtersystemer, og typen du skal kjøpe avhenger for eksempel av om du vil ha et springvann, store karper eller kanskje begge deler.

Alt dette skal du forhøre deg om hos folk med fisk og vann som fag.

Uansett er det slik at jo større og mer effektivt systemet er, desto mindre arbeid krever det av deg.

Pumpen skal kunne trekke gjennom cirka 1/3 av dammens samlede vannmengde på én time.

5

Hvis du skal ha fisk i dammen, er det nødvendig med en rensepumpe som holder vannet friskt.

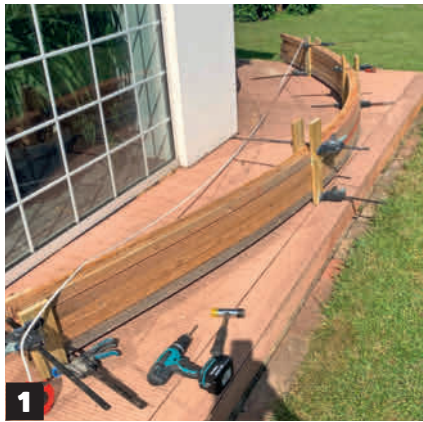
Bro

Den lille broen er et prosjekt for seg. Vangene bues på samme måte som bunnsvill og sperrer; med damp, liming og tørking i en mal.

På begge sider av broen lages det en endebjelke, som holder alt på plass.

Håndlisten på rekkverket er for øvrig også av sammenlimte, bøyde lister.

For at broen ikke skal bli for bratt å gå opp og ned på, er det laget trappetrinn i endene av broen.

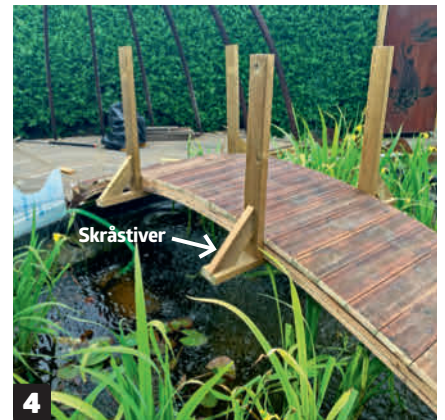
1 Igjen skal det dampes, limes, presses og tørkes. Det går med fire vanger til denne broen. Hver vange har et spenn på cirka tre meter.

2 Kapp til de fire bøyde vangene og skru dem fast til den tverrgående bjelken som er satt fast på begge sider av broen.

3 Lag en trapp i bunnen ved å skjære ut trekantede klosser som tilpasses buen. Etterpå kan trappen kles på samme måte som resten av broen.

4 Skru fast tverrgående bjelker under vangene, og sett en loddrett stolpe på hver side. De loddrette stolpene låses med en liten skråstiver.

5 Kapp stolpene til i toppen, slik at den buede håndlisten kan monteres.

Avslutt med å behandle alt med en god trebeskyttelse.